

До
Председателя на научно жури за
придобиване на ОНС „доктор” в
Юридическия факултет на
СУ „Св. Климент Охридски”
(Заповед № РД38-578/22.10.2013 г.)

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева,
относно придобиване на ОНС „доктор” по ПН 3.6. Право
(Теория на държавата и правото. Политически и правни учения) от докторанта

Методи Александров Шамоу

с тема на дисертационен труд:

„Социалната държава – теоретико-правно изследване“

I. Данни за докторанта

Методи Александров Шамоу е докторант по научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения” към катедра „Теория и история на държавата и правото” в Юридическия факултет на СУ ”Св. Климент Охридски”.

Докторантът Методи Шамоу разработва и представя за разглеждане и обсъждане дисертационен труд на тема **„Социалната държава – теоретико-правно изследване”**. След решение на Факултетния съвет № 10-2012 г./2013г. на Юридическия факултет и с оглед публичната защита на дисертационния труд за придобиването на ОНС „доктор” със заповед на ректора на СУ ”Св. Климент Охридски” е утвърден състава на научно жури.

Професионалната автобиография на Методи Шамоу и по-конкретно преподавателската му дейност показва, че той има подчертан интерес към правната наука и в преди всичко към историята и теорията на държавата и правото.

Докторантът представя три научни публикации по темата на дисертационния труд, което е свидетелство за последователността в научната дейност и готовност за диалогичност в рамките на научна общност.

II. Данни за дисертационния труд

Дисертационният труд в структурно отношение се състои от въведение, три глави, разделени от своя страна на параграфи – 9 на брой, и заключение в съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ).

Библиографската справка обхваща 128 заглавия на кирилица (български и руски) и латиница (английски и немски език). Бележките под линия са общо 174 на брой. Използваните научни източници са коректно използвани и правилно цитирани.

Въведението определя актуалността на темата. Авторът посочва необходимостта от извеждането на едно ново разбиране за социалната държава като допълнение към съвременната правова държава. Актуален е и проблемът за систематичен анализ на съществуващите три основни подхода при теоретичното изучаване на социалната държава. На тази основа е конкретизирано значението на съотношението между принципите на социалната държава и социалните политики като един от съвременните обществено-политически и юридически проблеми.

Предметът на научното изследване е ясно и прецизно формулиран - анализ на социалната държава в общотеоретичен смисъл, изучаване на нейната същност, съдържание и форми. Това е от съществено значение с оглед многоаспектния характер на проблематиката, изучавана от редица социални науки. На тази основа докторантът успява да изведе правилно и задачите на дисертационното изследване.

В дисертационния труд са изброени използваните методи на научно изследване, чрез които докторантът постига пълнота и завършеност на логически анализ и синтез на социалната функция на държавата. Още в тази първа част (въведението) се излагат най-важните разбирания и концепции за същността, особеностите и значението на социалната държава. Така въведението предпоставя изложението и успява да изпълни своята роля като важна част от дисертационния труд.

Глава първа е озаглавена „*Понятието социална държава*”. В рамките на тази част от дисертационното изследване докторантът изгражда цялостно понятие за социалната държава и предпоставя аргументирано изводите си в останалата част от труда.

Докторантът успешно съчетава историческия, сравнителноправния и аналитичния метод на изследване, което позволява проследяване на развитието на идеята за социалната държава като нов модел на буржоазния тип държава. Обосновава се теоретично намесата на държавата в обществената система поради необходимостта от социална защита посредством държавата. Оригинален е подходът на автора да представи социалната държава като тип държава, характерна за съвременното общество и като елемент от нейната правозащитната функция.

Заслуга на докторанта е анализа на социалните политики, свързани с

признаването и гарантирането на социалните рискове. Това допринася за обосноваване на специфичния подход на държавата при закрила правата на определени уязвими групи от обществото.

Подробно са представени и анализирани трите подхода към извеждането на понятието за социалната държава – целеви, ценностен и юридически. Така авторът достига до едно *всеобхватно понятие*, което позволява да се изяснят различните аспекти на социалната държава.

Методи Шамов разглежда социалната държава като държава, в която се реализират социални политики, както и като държава, в която се осъществява държавно управление. Достига се до извода, че намесата на държавата в социалната сфера характеризира социалната държава.

Глава втора „Социални политики“ изследва същността на социалните политики, като са посочени техните легитимиращи основания. Анализирано е възникването и развитието на социалните права като цел на социалните политики, както и юридизирането им посредством тяхното прокламиране в международните актове и конституциите на държавите. Авторът извежда основните групи социални политики, присъщи на всяка социална държава.

Изходната позиция на автора е съществуващата обективна връзка между дейностите и потребностите, обуславяща теоретичното обяснение на обществото като социологическа система. Становището, което Методи Шамов поддържа и поставя в основата на своите разсъждения е, че като всяка организация тя съществува като управлявана система, но не може да се идентифицира с нея. Държавната намеса има различен обхват и въздействие, поради което средството, чрез което се осъществява държавното управление, са държавните политики. Последователно се достига до същността и предназначението на социалните политики, които авторът определя като „управленски решения, чрез които се осигуряват необходимите условия, факторите за осъществяване на различни дейности, включени в социалната функция на държавата“.

От една страна, в тази част от дисертационния труд е посочено предназначението на държавните политики като управленски решения. От друга страна, е изведено значението на правата на човека при тяхното формулиране и реализиране. Анализът логично поставя въпроса за реализирането на социалните политики, предмет на разглеждане в следващата част от обсъждания научен труд.

Глава трета „Реализиране на социалните политики“ разглежда принципите на социалната държава. Обособени са три модела на социалната държава въз основа на обема на провежданите в държавите социални политики.

Авторът се опитва и успява да обоснове съотношения и да преодолее противоречия при теоретичното определяне на процеса на реализиране на социалните политики. Поставят се на обсъждане такива общотеоретични въпроси като връзка между право и задължение, право и притезание,

предоставящ права и ползващ права, съпричастност и солидарност, предоставяне на блага и ползване на блага.

Изведените противоречия авторът решава чрез обсъждане на темата за легитимиране на социалните политики и достига до идеята за обоснованата социална защита, предоставяна от държавата. Направен е опит за съчетаване на принципите и политиките на социалната държава, поставени в контекста на развитието на публичното право. Ценен е анализът на автора по отношение на конкретните проявления на социалната политика в различни отрасли на правото. Подходът е аксиологичен, т. е. подчинен на обществената оценка чрез определени ценности. Това неминуемо води автора и до проблема до вечната моралната дилема за социалната справедливост. Този подход е подчинен на юридическата гледна точка в работата, което е заслуга на докторанта.

Преимущество на целия дисертационен труд и най-вече на трета глава е проследяването на приложимостта на резултатите от общотeorетичния анализ към отделни публичноправни сфери на обществения живот. Това е показателно, както за приложимостта на общотeorетичните изводи, така и за тяхната научна обективност.

Важно е да се отбележи, че дисертационният труд има значение и може да се използва за развитие на правната наука в областта на публичното право (данъно право, социално осигуряване и други сфери) по отношение на реализирането на социалните политики. Авторът изразява становище в тази насока за развитие на социалното законодателство в рамките на цялостния си научно аргументиран възглед за социалната държава. А това от своя страна подчертава значението на дисертационния труд за развитието на съвременната държава.

Заключението съдържа резюме на получените резултати. В тази част от дисертационния труд докторантът изразява своето становище относно развитието на съвременната социална държава.

III. Приносни моменти

Дисертационният труд е първото цялостно теоретико-правно изследване на социалната държава. Докторантът Методи Шамов прави задълбочен анализ на социалната държава като социално явление и извежда нейния смисъл, същност, съдържание и форми.

Дисертационният труд съдържа безспорни приносни моменти, които с цел яснота могат да бъдат обобщени в следните направления:

- Извеждане на многоаспектното понятие за социалната държава в теоретичното държавознание. Представянето и обобщаването на различните подходи при изучаването на социалната държава, както и анализа историческото възникване и развитие на идеята за социалната държава също представляват самостоятелн принос на докторанта;

- Определяне на същността на социалните политики и на принципите на социалната държава, както и изследване на съотношението между тях;

- Формулиране и представяне на модели на социалната държава във връзка с обема на осъществяваната социална функция от съвременните държави.

IV. Препоръки към дисертационния труд

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои препоръки, които са насочени към бъдещата научна редакция и развитието на труда при евентуална публикация.

Препоръка към докторанта е да продължи и да задълбочи изследванията относно следните теоретични въпроси:

- Значението на социалните права като вид права на човека за развитието на социалната държава, което всъщност е въпросът за социалната справедливост;
- Легитимирането на социалните политики чрез принципа за равнопоставеност пред закона и забраната за дискриминационно отношение в съвременните правни системи.

Превид посочените препоръки би било ценно становището на докторанта за юридическата природа на социалните права като субективни, които моля да отговори на следните два взаимно свързани въпроси:

- Какво е съотношението между понятията „права на човека“ и „социални права“ с оглед техния универсален и индивидуален характер?

- Каква е връзката между социалните и икономическите права при социалната държава в смисъл на отношението либерално право – социално право?

Трѳва да се отбележи, че препоръките се отнасят единствено до бъдещата научна редакция във връзка с публикуването на труда, което по никакъв начин не засяга по същество логическата и юридическата аргументация на автора и не намалява високите достойнства на труда.

V. Заключение

Представената работа прѳтежава качествата на стойностен научен труд в изследването на местното самоуправление.

Представените и аргументирани тези на докторанта не оставят съмнение, че дисертационният труд е резултат на сериозна работа и личен принос в областта на конституционната наука. Кандидатът Методи Шамов прѳтежава задълбочени теоретични познания в сферата на историята и теорията на държавата и правото и доказани способности за самостоятелни научни изследвания.

Дисертационният труд съдържа задълбочени теоретични обобщения и

научни приноси, развиващи правната наука. Те отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Предвид научните достойнства на представения дисертационен труд на тема „Социалната държава – теоретико-правно изследване” с убеденост формулирам своята *положителна оценка* и предложение към Научното жури да гласува на кандидата Методи Александров Шамов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6 Право (Теория на държавата и правото. История на политически и правни учения).

18.11.2013г.
гр. София

Член на журито:

Доц. д-р Бойка Чернева